

„... saj nismo ... živali ...“

Obe pištoli sta že počili. Kolar ima na čelu temen madež, glava mu leze na prsi, roki mu visita ob životu, zgrudi se in se polagoma zvrne z životom na desno med rosno praproto in visoko gozdno travo. Zdravnik prihiti, se skloni k njemu, a kmalu vstane in reče hladno, skoro osorno in proti stotniku obrnjen, kakor bi govoril samo njemu: „Konstatiram smrt!“

Duh po kloroformu in smodniku se čudno meša s svežim in sočnim gozdnim vonjem.

Vilko Mazi:

Via doloris.

Zaneslo me je danes čisto nehote na tisto pot, ki si me že tolikokrat spomnila nanjo. Ena sama ura izza davnih let se je tako krčevito oprijela moje in tvoje duše: Pepina, tista ura, ko so šuštele najine stopinje po „Poti bolesti“ ... Mrzel piš je takrat sipal vele liste osamelih lip na hladne valove reke, polzeče pod pajčolanami meglic, drhtečih v beli mesečini. Hlad je bil vse-naokoli, hlad zimskega večera, ali meni je bilo, da bi bil zavriskal; zakaj kamorkoli sem pogledal po svoji duši, vsepovsod je dehtela vesna in moje besede so bile pesmi ...

Aj, pomlad v zimi! Prešel je bil naju človek, varno udelan v debelo kučmo, sključen v toplem kožuhu, roke do komolcev zakopane v globokih žepih. Še zdaj ga slišim, kako so mu šklepetale ustnice od mraza, še zdaj ga vidim, kako mu je samo premrli nosek dosegala mesečina. Zanj je bila tisti večer zima, morda tako rezka zima, da se je še danes z zono spominja; mene je božala pomlad, tako razkošna pomlad, da je ne pomnim take!

Pa kako bi ne bila pomlad, če hodi po srcu ljubezen? Če hodi s prožnimi koraki, z belimi rokami sipajoča tulipane in narcise, demante in safire, na rubinastih ustnih nasmeh in pesem in blagoslov, kako bi ne bila pomlad? — Solnce vrh azurne kupole, krotko plahutanje peroti skoz gozd, uspavan v šepetajočo bajko, sanje nad zelenim poljem, zatopljenim v udano molitev: kako bi ne bila pomlad v zimi! ...

Via doloris! Koliko potov sem preromal kdaj v življenju, nobena me še ni blagoslovila s toliko srečo, in z nobene še ni pljusnilo v mojo dušo toliko gorja. Ko sem danes doblodil nate, kje je bil tisti človek, ki je pred davnimi leti nosil tod detinske sanje v svojem srcu, ljubezen in blagoslov! Šel je bogve kam in bogve kje je ostal; ni se še vrnil in usojeno mu je, da se ne povrne več nikoli. — —

Danes je šetala pomlad po tvojih lipah, Via doloris. In kamor je stopila bela nožica, vzklil je zelen list, in kamor se le dotaknil zlati plašč, povsod je zadehtel opojen cvet. Prihajali so ljudje in so blagrovali solnce vrh azurne kupole in krotko plahutanje peroti skoz gozd, uspavan v šepetajočo bajko in sanje nad zelenim poljem, zatopljenim v udano molitev. Govorili so o pomladi, in kako bi ne bilo pomladi, če hodi po srcu ljubezen, če hodi s prožnimi koraki, z belimi rokami sipajoča tulipane in narcise, demante in safire, na rubinastih ustnih nasmeh in pesem in blagoslov! — —

Pa kako bi ne bila zima v pomladi, če hodi po srcu bol? Če hodi s težkimi stopinjami, z velimi pogledi spuščajoča hlad in grozo, na bledih licih smrt in sodbo in pogubljenje, kako bi ne bila zima? — Trudne kope oblakov, jaden vzdih skoz gozd, ugreznjen v zamolklo tožbo, solze nad zapuščenim poljem, tavajočim v neskončni žalosti: kako bi ne bila zima v pomladi . . .

Tako je cvela nekoč roža nad razvalino, tako je legla nekoč slana na tulipane in narcise. — —

Via doloris! Kaj je bilo treba, da sem zablodil danes nate, da sem se spomnil davne blaženosti in sedanje groze! — Tisti večer sva šla s Pepino, noseča v dušah blagoslov. Šla sva brez besed, tako lepo mlada, tako lepo srečna . . .

Kje sta že danes najini poti! Tako daleč sta se že ločili, da se še jedva spoznava. Ne spominjam se, da bi me bilo oblagodarilo nebo od tistega večera vsaj z eno pokojno minuto. In nad njo se je dopolnila enaka sodba. Mlada lica nosijo pečat pogubljenja, aj, zima v pomladi! — —

Oddaljili sta se najini poti, komaj da se še dosežajo pogledi. Proti horizontu hladne pozabnosti greva in najine stopinje se ne strnejo več nikoli. Naj bo! — —

Bog s tabo, s tvojim blagoslovom in prokletstvom, Via doloris! — —